

RETNINGSLINJER FOR STUDIEPORTEFØLJE- STYRING

Vedtatt av Rektor, 25.05.2023
Sist oppdatert november 2023

Innhold

1	INNLEDNING	3
1.1	Rammebetingelser for studieporteføljestyring.....	3
1.2	Studieporteføljestyring.....	4
2	OPPRETTELSE, AKKREDITERING, RE-AKKREDITERING OG NEDLEGGELSE AV STUDIETILBUD	5
2.1	Opprettelse og akkreditering av studietilbud og emner	5
2.2	Re-akkreditering og nedleggelse av studietilbud og emner	6
2.3	Nedleggelse av studietilbud og emner	7
3	MODELL FOR STUDIEPORTEFØLJESTYRING, SEFØ-MODELLEN	7
3.1	STRATEGISK BETYDNING	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.2	ETTERSPØRSEL.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.3	FAGLIG BÆREKRAFT	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.4	ØKONOMISK BÆREKRAFT.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

1 INNLEDNING

Retningslinjer for studieporteføljestyring er en del av kvalitetssystemet ved DMMH, og beskriver krav for alle studiepoengivende studietilbud ved DMMH. Studieporteføljen omfatter det samlede studietilbudet, både studieprogrammer som fører frem til en bachelorgrad eller mastergrad, og kortere studier som årsheter, videreutdanninger og frittstående emner som ikke er en del av et studieprogram. Studieporteføljestyring er de strategier, retningslinjer og kriterier som legges til grunn for utvikling, videreføring og eventuell utfasing og nedlegging av studier.

Følgende interne dokumenter er relevante for studieporteføljestyringen

- Strategisk plan for DMMH
- Kvalitetssystem for utdanning ved DMMH
- Retningslinjer for emneplaner og studieplaner ved DMMH
- Retningslinjer for periodisk evaluering av studieprogram ved DMMH
- Veileder for søknad om akkreditering av studieprogram ved DMMH
- Råd og utvalg ved DMMH – og noen funksjonsbeskrivelser (RÅDFUNK)

Dokumentet beskriver kvalitetssikring av studieporteføljen generelt, og trinnene i prosessen som skal anvendes ved opprettelse av nye emner og studieprogram spesielt. Dokumentet beskriver også prosess for re-akkreditering og nedleggelse av emner og studieprogrammer.

Dokumentet anvendes årlig i forbindelse med styrets behandling av studieportefølje kommende år og ved periodiske evalueringer av den samlede studieporteføljen.

1.1 Rammebetingelser for studieporteføljestyring

Styring av studieporteføljen utvikles i henhold til DMMHs overordnede strategier, samt politiske styringssignaler og sektorens behov. Utviklingsarbeidet skal skje innenfor rammer gitt i lov, forskrift, samt politiske og strategiske føringer.

Rammebetingelser som påvirker utviklingen gis blant annet i:

1. Kunnskapsdepartementets tildelingsbrev
2. Kunnskapsdepartementets langsiktige strategier for barnehagefeltet og barnehagelærerutdanning
3. Kunnskapsdepartementets langtidsplan for forskning og høyere utdanning
4. DMMHs langsiktige strategi og årlige strategiske prioriteringer
5. DMMHs kvalitetssystem

DMMHs kvalitetssystem skal bidra til utvikling av kvalitetskultur blant studenter og ansatte. Systemet skal fremme felles verdier og forståelse for hva som forventes av hvert enkelt studietilbud, i tillegg til å gi kunnskapsgrunnlag for å ta strategiske valg om utvikling av kvalitet i studieporteføljen. Sentralt i det strategiske utviklingsarbeidet står modell for studieporteføljestyling, SEFØ-modellen. Modellen, som er nærmere forklart i kapittel 2, vektlegger fire kriterier i studieporteføljestylingen: strategisk betydning, etterspørsel, faglig bærekraft og økonomisk bærekraft.

1.2 Studieporteføljestyring

Styring, utvikling og kvalitetssikring av studieporteføljen gjøres gjennom:

6. analyse av studieporteføljen, jf. dette dokumentet
7. årlig emne- og studieplanrevisjon
8. løpende og periodisk evaluering av emner og studieprogram
9. opprettelse og nedleggelse av studieprogram
10. dimensjonering av opptaksrammer
11. oppdatering av langsiktige planer for porteføljeutvikling
12. oppdatering av strategisk plan

Høgskolens strategiske plan gir føringer for utvikling av studieporteføljen i et lengre tidsperspektiv. For å nå de langsiktige målsettingene lages det handlingsplaner som utarbeides og/eller oppdateres årlig. Den langsiktige porteføljeutviklingen utformes i tett sammenheng med bl.a. kvalitetsutvikling i eksisterende studieportefølje, langtidsbudsjettering, strategisk bemanningsplanlegging og dimensjonering av opptaksrammer. Den løpende revisjonen og dimensjonering av studietilbudene er en viktig del av arbeidet med å kvalitetssikre og skalere studieporteføljen i henhold til mål og rammer.

Resultater fra kvalitetsarbeidet skal inngå i kunnskapsgrunnlaget ved vurdering og strategisk utvikling av institusjonens samlede studieportefølje, jf. studietilsynsforordningen § 4-1 (6). Det systematiske kvalitetsarbeidet skal bidra inn i kunnskapsgrunnlaget for strategisk utvikling på både program- og porteføljenivå. Periodiske evalueringer av studieprogram er en særlig viktig kunnskapskilde for utvikling av studieporteføljen. Analyser og konklusjoner fra periodisk evaluering skal, sammen med tilbakemeldinger fra eksterne aktører gjennom råd eller undersøkelser, anvendes i utviklingen av studieporteføljen, særskilt med tanke på samfunnsrelevans i og samarbeid om studietilbudene.

Utdanningsutvalget, som ledes av prorektor utdanning skal med bakgrunn i kunnskapsgrunnlaget opparbeidet gjennom kvalitetsarbeidet, gi råd om både langsiktige strategier og årlige planer om porteføljeendringer. Utdanningsutvalget skal gi rektor råd om studieporteføljens struktur, dimensjonering og utvikling.

2 OPPRETTELSE, AKKREDITERING, RE-AKKREDITERING OG NEDLEGGELSE AV STUDIETILBUD

2.1 Opprettelse og akkreditering av studietilbud og emner

Det er Styret ved DMMH som vedtar opprettelse av studietilbud og emner.

Opprettelse av studietilbud og emner skjer i en 3-trinns prosess:

Trinn 1. Forslag til nytt studietilbud¹ skal legges frem for Utdanningsutvalget. Utvalget gir sin anbefaling videre til prorektor utdanning og ledergruppen. I et slikt tidlig stadium skal fagmiljøene synliggjøre at behovet for nytt studietilbud er forankret i tilbakemeldinger kommet inn gjennom høgskolens kvalitetsarbeidet og/eller i samfunnsmessige behov. Fagmiljøene skal orienteres om kravene som stilles til videre saksgang. Dersom utdanningsutvalget og prorektor utdanning gir en positiv anbefaling, går saken videre til ledermøte før trinn 2 iverksettes.

Trinn 2. Saken utredes videre av fagmiljøet. Utredningen skal som minimum inneholde en analyse iht. kravene i SEFØ-modellen (jf. kapittel 3), i tillegg til en overordnet beskrivelse av studiets profil, innhold og egenart. Representanter fra sektor og studentrepresentanter bør også kontaktes. Når utredningen er ferdigstilt meldes ønsket om nytt studietilbud inn som sak via rektor til styret. Dersom styret vedtar opprettelse går saken til trinn 3. Normalt² er fristen for behandling av trinn 2 det årlige styremøtet i april.

Trinn 3. I trinn 3 legges saken frem for høgskolestyret. Saken må inneholde komplett studieplan/emneplan iht. de innholdskrav som følger av lov, forskrift og DMMHs *Retningslinjer for emneplaner og studieplaner*. Styret kan da akkreditere eller vedta/godkjenne studieplan/emneplan. Normalt³ er frist for behandling av trinn 3 det årlige styremøtet i november.

Akkreditering av nye studietilbud og emner

Det er Styret ved DMMH som akkrediterer nye studietilbud (studieplaner og emneplaner) på bachelornivå. Styret skal også vedta/godkjenne nye studieplaner på mastergrads- og doktorgradsnivå før søknad kan oversendes til NOKUT for akkreditering. Søknad om akkreditering skal følge *Veileder for søknad om akkreditering av studieprogram ved DMMH*.

Det er Styret ved DMMH som vedtar opprettelse av studiepoengivende studietilbud og emner. Nyutvikling av kurs/etterutdanning uten studiepoeng kan vedtas av Rektor.

¹ Begrepet «fagmiljøenes ønske» om nytt studietilbud omfatter også de tilfeller der det er rektoratet, ledelsen og styret selv som ønsker nye tilbud. I slike tilfeller går saken direkte til trinn 2, men det skal likevel synliggjøres at behovet for nytt studietilbud er forankret i det systematiske kvalitetsarbeidet og/eller i samfunnsmessige behov.

² Fristen kan avvikes i de tilfeller der høyskolen svarer på departementets eller sektorens behov for nye studietilbud ved å søke på utlyste midler. Saken skal da likevel opp i 2 påfølgende styremøter, for å sikre tilstrekkelig utredning, forankring i fagmiljøene og krav til behandling.

³ Fristen kan avvikes i de tilfeller der høyskolen svarer på departementets eller sektorens behov for nye studietilbud ved å søke på utlyste midler. Saken skal da likevel opp i 2 påfølgende styremøter, for å sikre tilstrekkelig utredning, forankring i fagmiljøene og krav til behandling.

2.2 Re-akkreditering og nedleggelse av studietilbud og emner

Re-akkreditering av studietilbud og emner

Tilsvarende som for nye studietilbud er det Styret ved DMMH som re-akkrediterer studietilbud (studieplaner og emneplaner) på bachelornivå. Styret skal også vedta/godkjenne studieplaner på mastergrads- og doktorgradsnivå, før søknad kan oversendes til NOKUT for re-akkreditering.

Alle studietilbud skal re-akkrediteres etter større revideringer hvor overordnede læringsutbytter er endret. Periodisk evaluering man også medføre behov for revideringsprosess, og deretter re-akkrediering eller nedleggelse (jf. under).

Vesentlige endringer i studieplan/emneplan som gjøres ifbm. det årlige kvalitetsarbeidet krever også re-akkreditering. Ved større revisjonsarbeid anbefales det oppstart av revisjonsarbeidet ett år i forkant⁴ og samarbeid med administrasjonen må etableres. Forslag til vesentlige endringer skal alltid avklares med, og godkjennes av prorektor utdanning før revideringsarbeidet starter. Prorektor vurderer hvorvidt endringene må opp for Utdanningsutvalget før prosessen videreføres. Ressursbehov for revideringen må avklares med instituttledere og studiesjef.

Ledergruppen, eller prorektor utdanning, oppnevner leder revideringsarbeidet. For studier/emner på masternivå må i tillegg kontaktperson i studieadministrasjonen avklare om endringene vil utløse søknad om re-akkreditering av NOKUT.

Endringer som anses som vesentlige:

- Endringer i studieprogrammets totale læringsutbytte
- Opprettelse av nye emner som inngår i studiet
- Innpassing av (nye eller eksisterende) emner i studiet
- Substansielle endringer av innhold i beskrivelsen av studieplan og/eller emnet. Innhold kan imidlertid justeres og tydeliggjøres.
- Endring i antall studiepoeng for et emne
- Endring i studieprogramnavn eller emnenavn på frittstående emner
- Endring i opptakskrav og/eller forkunnskapskrav ved opptak

Vesentlige endringer kan medføre behov for:

- ny emnekode
- vektingsreduksjoner
- ekvivalenser mellom nytt og tidligere emne
- revidering av utdanningsplaner og informasjon til studenter
- tilpasninger ved gjennomføring av manglende arbeidskrav og eksamen

⁴ Det vises til *Retningslinjer for emneplaner og studieplaner* og gjeldende frister for revisjoner.

2.3 Nedleggelse av studietilbud og emner

Det er Styret, etter innstilling fra rektor, som vedtar nedleggelse av studietilbud eller emne. Før nedleggelse skal det foreligge en utredning iht. SEFØ-modellen, jf. kapittel 3. Før vedtak om nedleggelse må det være utarbeidet gode, spesifikke overgangsordninger som sikrer at studenter som er tatt opp til studieprogrammet får anledning til å fullføre sin utdanning.

3 MODELL FOR STUDIEPORTEFØLJESTYRING, SEFØ-MODELLEN

I tillegg til den årlige kvalitetsrapporteringen presenteres det nedenfor en egen analysemodell for utvikling og kartlegging av studieporteføljen der følgende dimensjoner analyseres: Studienes *strategiske betydning*, *etterspørsel*, *faglig bærekraft*, og *økonomisk bærekraft*.

DMMH skal tilby integrert, profesjonsrettet og forskningsbasert barnehagefaglig utdanning på både bachelor- og masternivå med høy faglig kvalitet og legge til rette for et forpliktende samspill mellom utdanningsinstitusjon og praksisfelt. DMMH sine studietilbud skal møte flere behov, bl.a. arbeidslivets behov for kompetanse framover og studentenes preferanser. Studietilbudet skal i tillegg uttrykke høgskolens faglige profil og egenart. For å være sikker på at DMMH sine studietilbud oppnår disse mål skal høgskolens studieportefølje kartlegges på en systematisk måte.

I det følgende gis en presentasjon av modell for studieporteføljestyling (SEFØ-modellen). Studieporteføljestyling er de strategier, retningslinjer og kriterier som legges til grunn for utvikling, videreføring og eventuell utfasing og nedlegging av studier. Studieporteføljestyling innebærer at beslutninger om DMMHs studier fattes på grunnlag av kartlegging og analyse, sett i sammenheng med strategier man har for utviklingen av studieporteføljen. I modellen legges vekt på følgende kriterier for evaluering av studietilbud:

- **Strategisk betydning:** Her vurderes arbeidslivets og samfunnets behov for kompetanse, og regional og nasjonal arbeidsdeling på institusjonsnivå
- **Etterspørsel:** Her vurderes utdanningstrender og søkeres etterspørsel etter studier ved DMMH og konkurrerende tilbydere av tilsvarende utdanning.
- **Faglig bærekraft:** Her vurderes studiet eller studieporteføljens i forhold til relevante indikatorer som inngår i DMMHs 4 kvalitetsdimensjoner: *styringskvalitet*, *rammekvalitet*, *studiekvalitet* og *resultat- og relevanskvalitet*.
- **Økonomisk bærekraft:** Her vurderes hvordan inntektene står i forhold til utgiftene i studiet eller studieporteføljen

Studieprogrammer som ikke tilfredsstillende mål for disse kriteriene skal revideres eller legges ned.

3.1 Strategisk betydning

Strategisk betydning innebærer en vurdering av høgskolens samfunnsoppdrag og studietilbudenes betydning regionalt og nasjonalt, relevans for DMMHs strategiske utvikling og oppfølging av nasjonale

føringer, samt bidrag til å realisere FNs bærekraftsmål. Grunnleggende forutsetninger er at studietilbudene har relevans for både dagens og fremtidens arbeidsliv, og skal bidra til å skape bærekraftige samfunn.

Indikator	Kilde
Studiet er forankret i DMMHs strategi	Selvrapportering
Studiet har tydelig profesjonsrelevans	Selvrapportering
Utdanningen er utviklet og gjennomført i samarbeid med arbeidslivet	Selvrapportering
Har programmet særlige krav i utdanningsløpet fra bachelor- til ph.d.-nivå? <ul style="list-style-type: none"> • Opptakskrav til master inkluderer alle bachelorkandidater med minimum C • Opptakskrav på ph.d. inkluderer alle masterkandidater med minimum B 	Selvrapportering
Studentene sin overordnede tilfredshet med studieprogrammet	Studiebarometeret

Datagrunnlag for analyse:

DMMHs strategi 2025 (2030)

SSBs [framskrivinger](#), [Barnehager mot 2030 – strategi for barnehagekvalitet](#), [KS](#) mfl.

Analysen fra DMMH sine undersøkelser

Oppdatert forskning fra [arbeidslivet](#)

3.2 Etterspørsel

Rekruttering av kvalifiserte søkere er en forutsetning for etablering av nye studietilbud og videreføring av etablerte studietilbud.

Indikator	Kilde
Kandidater skal være etterspurte i arbeidslivet	Kandidatundersøkelser
Antall førstevalgssøkere	DBH
Kvalifiserte førstevalgssøkere per studieplass	DBH
Fyllingsgrad; antall møtt vs. antall studieplasser	DBH
Andel kandidater sysselsatt i relevant arbeid eller har påbegynt videre studier	Kandidatundersøkelser (NIFU og DMMH)
Studiets faglige relevans for barnehagesektoren og samfunnet forøvrig	Selvrapportering

Datagrunnlag for analyse:

Antall [aktive studenter](#) per finansierte studieplass pr studieår (Antallet studenter per finansierte studieplass er et uttrykk for oppfyllingsgraden: hvor stor andel av de finansierte studieplasser som er utnyttet på programnivå og på instituttnivå.)

Antall [førstevalgssøkere](#) (viser studiets attraktivitet blant søkerne til våre studier)

Tilbakemeldinger fra relevante undersøkelser

3.3 Faglig bærekraft

Studietilbudene må forankres i gode fagmiljøer av tilstrekkelig størrelse som er både nasjonalt og internasjonalt orientert og som stimulerer til tverrfaglig samhandling og kan tilby et godt læringsmiljø. Fagmiljøene skal ha høy vitenskapelig kompetanse, god utdanningsfaglig kompetanse og relevant arbeidslivserfaring.

- DMMH skal oppfylle kravene gitt i Universitets- og høyskoleloven, Studiekvalitetsforskriften, Studietilsynsforskriften og annet relevant lovverk. DMMH legger til grunn at kravene i forskriftene gjelder for studietilbud på ulike campus.
- DMMH skal bygge kompetanse og kapasitet for å være en høyskole med profesjons- og arbeidslivsrettet profil. Dette skal skje ved strategisk kompetanseutvikling og målrettet rekruttering for å videreutvikle allerede sterke fagmiljøer innen utdanning, forskning og administrasjon

Indikator	Kilde
Studieprogrammets totale læringsutbytte gjenspeiles i læringsutbyttene i emnene i studiet	Programrapport
Studieprogram som over tid ikke innfrir minimumskravene til akkreditering (inkl. krav til fagmiljø) iht. gjeldende lovverk må revideres og re-akkrediteres eller ev. nedlegges	Programrapport
Grad av samsvar mellom studieplanens og emneplanenes læringsutbyttebeskrivelser, og undervisnings- og arbeidsformer, vurderingsformer og oppnådd læringsutbytte	Programrapport
Studieprogrammet dekker kravene i Studietilsynsforskriftens kapittel 2 «akkreditering av studietilbud»	Programrapport
Andel første- og toppkompetente med undervisningsoppgaver	Programrapport
Antall årsverk/ansatte som deltar i barnehagebasert kompetanseutvikling	Selvrappotering
Antall masteroppgaver knyttet til fagmiljøets forskningsaktivitet.	Programrapport

Datagrunnlag for analyse:

Studiepoengproduksjon per studieår (dbh.hkdir.no)

Studenter per årsverk i undervisnings-, forsknings- og formidlingsstillinger (DRAS) ([faglige tilsatte](#))

Vurdering av karakternivå og stryk, samt studenters tilfredshet med læringsutbytte på studiene (dbh.hkdir.no)

Tilbakemeldinger fra relevante undersøkelser

3.4 Økonomisk bærekraft

- Studieprogram og studieporteføljen skal som hovedregel være økonomisk bærekraftig, både i et institusjonelt og samfunnsmessig perspektiv. På et institusjonelt nivå vil det handle om at det skal være balanse mellom utgifter og inntekter over tid, mens det samfunnsmessige perspektivet handler om ressursinnsats pr kandidat.
- Unntak fra hovedregelen kan gjøres dersom studietilbudet forventes å bli viktig i fremtiden, er strategisk viktig for DMMH eller følger av nasjonale eller lokale forpliktelser.

RETNINGSLINJER FOR STUDIEPORTEFØLJESTYRING

Indikatorer	Kilde
Som hovedregel skal det være minst 20 registrerte studenter på et studieprogram per 1. oktober i de 3 siste opptak, jf. KDs krav til statlige institusjoner	DBH
Gjennomføring av bachelor- og mastergradsstudier: <ul style="list-style-type: none"> • andel bachelorgradskandidater i et kull som gjennomfører på normert tid • andel mastergradskandidater i et kull som gjennomfører på normert tid 	DBH
Antall studenter per faglige årsverk	DBH

Datagrunnlag for analyse:

Det er utarbeidet en kalkylemal for vurdering av studiets økonomiske bærekraft dvs. inntekt i forhold til kostnad. Malen oppdateres en gang i året, og siste versjon fås ved å kontakte avdeling for økonomi.